
Εμπορία Γυναικών: Ένα πολύπλοκο διεθνές φαινόμενο

της Marijke Hemeldonck*

Είμαι ιδιαίτερα ευτυχής που σ' αυτή την αίθουσα είναι συγκεντρωμένοι σήμερα τόσο φοιτητές της Νομικής, της Εγκληματολογίας και των Πολιτικών Επιστημών. Και γι' αυτό ακριβώς θα ήθελα να σκεφτούμε όλοι μαζί αυτό το δύσκολο θέμα. Παρουσιάζει δυσκολίες νομικής και πολιτικής φύσεως – τόσο εσωτερικής πολιτικής, που σχετίζονται με την οργάνωση της κοινωνίας, όσο και εξωτερικής πολιτικής – μια και μιλάμε σήμερα για μια εγκληματική δραστηριότητα που διαπερνά πολλά σύνορα. Το θέμα αυτό παρουσιάζει επίσης εννοιολογικές δυσκολίες, που συνδέονται στην πραγματικότητα με τις αντιλήψεις μας για την κοινωνία – για το τί είναι ανεκτό και τί δεν είναι – καθώς και με τις ηθικές και ψυχολογικές αντιλήψεις μας. Πρέπει να γνωρίζουμε ότι πρόκειται για ένα τομέα που συνδυάζει τρία στοιχεία της ανθρώπινης συμπεριφοράς καθώς και τη λειτουργία ή τις αντιδράσεις των θεσμών. Εννών τη σεξουαλικότητα, το χρήμα και την εξουσία. Ιδού λοιπόν τρία πολύ ισχυρά κίνητρα στη συμπεριφορά των ανθρώπων καθώς και των θεσμών, τα οποία, δυστυχώς, κάνουν τόσο τα άτομα όσο και τους θεσμούς να αγνοούν πολλές φορές τη λογική στη συμπεριφορά τους.

Το πρόβλημα είναι πολυσύνθετο. Έχει διακλαδώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, και συνεχώς μεταβάλλεται. Είναι επίσης ένα πρόβλημα που ορισμένες πλευρές του παραμένουν απόκρυφες. Όταν λόγου χάρη μιλούμε για μια εμπορευματοποιημένη σεξουαλική δραστηριότητα, είναι φανε-

ρό ότι υπάρχουν τρεις παράγοντες σ' αυτήν. Υπάρχει η πόρνη, υπάρχουν οι πελάτες, υπάρχει κι εκείνος που αποκομίζει κέρδη. Εάν όμως εξετάσουμε τις νομοθεσίες των διαφόρων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα δούμε ότι προβλέπονται νόμοι καταστολής τόσο για την εμπορία όσο και για εκείνον που την διαπράττει. Και σχεδόν πάντα η πορνεία καλύπτεται από τη νομοθεσία. Ο μεγάλος απών είναι ο πελάτης, οι αόρατοι πελάτες. Εντούτοις, στην πραγματικότητα η νομοθεσία προστατεύει τους πελάτες. Αυτό είναι ένα παράξενο φαινόμενο. Κανείς δεν φαίνεται να πηγαίνει στους οίκους ανοχής. Ο Τουλούζ-Λωτρέκ πήγαινε στους οίκους ανοχής, γιατί ήθελε να ζωγραφίσει, ο Καβάφης πήγαινε, επειδή ήθελε να γράψει ποιήματα, να μελετήσει την κοινωνία. Εκτός από κάτι τέτοια παραδείγματα, ο πελάτης είναι αόρατος. Εμμέσως, είναι αναγκαστικά παρών. Αν δεν υπήρχαν πελάτες, δεν θα υπήρχε επιχείρηση. Μια επιχείρηση τεράστια – θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για εκατομμύρια δολάρια – και αυτό είναι μια από τις δυσκολίες που παρουσιάζονται, γιατί αυτό σημαίνει ότι ένας από τους τρεις πρωταγωνιστές – και σημαντικός μάρτυρας σε μια εγκληματική δραστηριότητα – δεν είναι παρών ούτε στη νομοθεσία, αλλά ούτε και οι θεσμοί αναφέρονται στο πραγματικό σενάριο της εμπορίας.

Υπάρχει επίσης μεγάλη σύγχυση ως προς την αιτία για την οποία πρέπει να νομοθετήσουμε. Για μας, που βασίζου-

με τη σκέψη μας στα δικαιώματα του ανθρώπου, είναι φανερό η ανάγκη της νομοθεσίας. Στην γαλλική γλώσσα, βέβαια, που η λέξη άνθρωπος σημαίνει άνδρας, και που όταν μιλούμε για τα δικαιώματα του ανθρώπου, εννοούμε τα δικαιώματα του άνδρα, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η νομοθεσία εφαρμόζοταν με τα ίδια θεσμικά μέτρα και στις γυναίκες. Κατά δεύτερο λόγο, υπάρχει, όπως ετόνισε κι ο προηγούμενος ομιλητής, κι ένα στοιχείο γεωγραφικού ρατσισμού: Το πρώτο διεθνές κείμενο που αφορούσε την εμπορία ανθρώπων μιλούσε για την καταστολή της δουλείας, για την εμπορία των λευκών (white slavery).

Αλλά και η νομοθεσία σχετικά με την πορνεία διαφέρει από κράτος σε κράτος. Στην Ευρώπη έχουμε σαφώς δυο τύπους νομοθεσίας η οποία αφορά την πορνεία. Μερικές νομοθεσίες έχουν θρησκευτικές καταβολές, δηλαδή θεωρούν ότι κάθε αμαρτία είναι έγκλημα. Άλλες πάλι κάνουν διαχωρισμό και αποποινικοποιούν, στην πραγματικότητα, αυτή καθ' εαυτή την πορνεία. Πολλές φορές, οι νομοθεσίες συνδέονται με τις ιστορικές και πολιτισμικές καταστάσεις ενός τόπου. Γι' αυτό και δεν τολμούν να τις αλλάξουν. Γνωρίζουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος της υπάρχουσας νομοθεσίας στα περισσότερα κράτη χρονολογείται από τον 19ο αιώνα. Προστατεύει τους πελάτες, προστατεύει την ανωνυμία του πελάτη, προστατεύει (όπως νόμιζαν) την οικογένεια, δηλαδή προστατεύει τον άνδρα. Πολλές φορές, η μαρτυρία της πόρνης δεν λογαριάζε-

ται ή η πόρνη είναι η πρώτη κατηγορουμένη. Και όλα αυτά, επειδή ήθελαν, όπως πίστευαν τον 19ο αιώνα, να προστατεύσουν την οικογένεια, δηλαδή έναν ορισμένο αστικό και συμβατικό κύκλο ανθρώπων.

Ο σύγχρονος νομοθέτης δεν τολμάει να εκσυγχρονίσει την νομοθεσία του σ' αυτόν τον τομέα, γιατί υπάρχουν όλα αυτά τα θρησκευτικά, πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία που αποσιωπούνται. Το πολιτιστικό και παραδοσιακό στοιχείο εξακολουθεί να βαραίνει στο σύνολο αυτής της νομοθεσίας, κι αυτό είναι κάτι που κάνει τα πράγματα πολύ δύσκολα.

Τα δικαστήρια βρίσκονται μπροστά σε μια νομοθεσία παρωχημένη, η οποία ανταποκρίνεται σε μια κοινωνία που δεν υπάρχει πια, που αναφέρεται σε αξίες μη αποδεκτές πλέον, τουλάχιστον από ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας. Τα δικαστήρια βρίσκονται μπροστά σ' ένα σύστημα στο οποίο όλοι οι μάρτυρες είναι αμφισβητήσιμοι. Όπως σας είπα και προηγουμένως, ο πελάτης είναι αόρατος. Αλλά και η ίδια η πόρνη είναι μια αδύναμη μάρτυρας. Είναι μια μάρτυρας που φοβάται, που υπόκειται σε πιέσεις, που δεν θα πάει από μόνη της να ζητήσει την προστασία του νόμου, επειδή πολλές φορές αγνοεί τη γλώσσα της χώρας όπου εκπορνεύεται, αγνοεί τις διευθύνσεις δικαστών, ιδρυμάτων προστασίας, ακόμη και του προξενείου ή της πρεσβείας της. Επειδή βρίσκεται παράνομα στη χώρα, γίνεται θύμα εκβιασμού, βίας και είναι κάτω από τον έλεγχο της μαφίας.

Τί κάνουν λοιπόν τα δικαστήρια; Τί κάνει ο εισαγγελέας, λόγου χάρη; Τί κάνει η αστυνομία; Ακόμη κι όταν θέλουν να διώξουν αυτούς που εμπορεύονται ανθρώπινες υπάρξεις –γυναίκες κυρίως– δεν μπορούν να βασιστούν σ' αυτήν την παρωχημένη νομοθεσία και να παρακάμψουν όλες τις δυσκολίες που αυτή συνεπάγεται, και προσπαθούν, πολλές φορές, να ενοχοποιήσουν τον έμπορο για άλλες παράλληλες δραστηριότητές του.

Μας λένε δε τότε: "Μη στενοχωριέστε, μπορεί να μην κάνουμε τίποτα όσον αφορά την εμπορεία γυναικών. Στην πραγματικότητα όμως πρόκειται για τους ίδιους που εμπορεύονται ναρκωτικά, που είναι ανακατεμένοι σε παράνομα καζίνα, που είναι μπλεγμένοι σε ξέπλυμα χρημάτων, που έχουν παρανομήσει σε θέματα φορολογίας".

Αυτό είναι όμως μια επικίνδυνη τάση, γιατί μπορεί να κατορθώνουν να καταδικάζουν τον εγκληματία –τον έμπορο γυναικών στην περίπτωση αυτή– αλλ' αυτό δεν μας βοηθάει να προχωρήσουμε στο θέμα της εμπορίας των γυναικών, και είναι μια έλλειψη στα συστήματά μας.

Η αλήθεια είναι ότι είναι πολύ δύσκολο να κατασκευάσεις μια «ωραία υπόθεση», όπως λένε οι νομικοί, γιατί πρόκειται για μια εγκληματική ενέργεια που περνάει μέσα από πολλές χώρες. Υπάρχει η χώρα προέλευσης, όπου γίνεται η «στρατολόγηση» των γυναικών, όπου δίνουν πλαστό διαβατήριο ή ψεύτικο συμβόλαιο εργασίας, υπάρχει η χώρα διαμετακόμισης και, τέλος, η χώρα προορισμού.

Πρόκειται, στην πραγματικότητα, για μια εγκληματική πράξη που επεκτείνεται σε διεθνές επίπεδο, όπου ακόμη και το πολιτιστικό υπόβαθρο είναι διαφορετικό. Άλλες είναι οι κοινωνικές ευρωπαϊκές αντιλήψεις κι άλλες αυτές της Αφρικής ή της Ασίας. Δεν υπάρχουν όμως ούτε και τα ίδια νομικά συστήματα. Υπάρχει λοιπόν μεγάλη τεχνική δυσκολία, η νομική, γιατί αυτή η εγκληματική πράξη πρέπει να χαρακτηρίζεται το ίδιο εγκληματική από κάθε χώρα που περνάει το θύμα.

Υπάρχουν επίσης τα προβλήματα που δημιουργούνται κατά τη «στρατολόγηση»: Το περιεχόμενο π.χ. των συμβολαίων εργασίας, των υποχρεώσεων γάμου, το πρόβλημα των πλαστών εγγράφων. Και κατόπιν η προτροπή στην πορνεία. Και σ' αυτόν τον τομέα, οι χαρακτηρισμοί γίνονται πολύ δύσκολοι. Η συνάδελφός μου σας μίλησε για το Ίντερνετ. Σας αναφέρω το παράδειγμα της οφθαλμοπορνείας (peer-

show). Μια γυναίκα, λόγου χάρη, που την φέρνουν από την Ασία στο Άμστερνταμ και που παρουσιάζεται σ' ένα πρόγραμμα οφθαλμοπορνείας (peer-show). Σ' αυτό δεν υπάρχει σωματική επαφή ανάμεσα στους πελάτες και στη γυναίκα. Ψάξτε την νομοθεσία σας και θα δείτε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις δεν μπορείτε καν να αποδείξετε ότι πρόκειται για πορνεία. Και πάει λέγοντας.

Υπάρχει μια σειρά από δυσκολίες που δείχνουν ότι είναι πια καιρός οι νομικοί, οι εγκληματολόγοι αλλά ακόμη και οι πολιτικοί και όλοι εκείνοι που έχουν κάποια ευθύνη στην κοινωνία να ξανακοιτάξουν όλο το οπλοστάσιο που διαθέτουμε, για να μπορέσουμε να καταπολεμήσουμε αυτή τη μορφή εγκληματικότητας. Είναι επίσης φανερό ότι, αφού πρόκειται για μια εγκληματική ενέργεια που διαπράττεται σε πολλά μέρη του κόσμου και σε πολλά κράτη, είναι απαραίτητη η αστυνομική και δικαστική συνεργασία και ότι, κατά συνέπεια, ο ρόλος της Interpol και της ευρωπαϊκής αστυνομίας γίνεται πολύ σημαντικός.

Όμως, θα σας πω αμέσως ότι αυτό δεν αρέσει καθόλου στις κυβερνήσεις των κρατών-μελών. Οι περισσότερες έχουν εμπορικές σχέσεις με τις χώρες προέλευσης αυτών των γυναικών. Έχουμε μαζί τους διπλωματικές σχέσεις και δεν θέλουμε να τις δυσμενήσουμε, δεν θέλουμε να πούμε, λόγου χάρη, σε μια ασιατική χώρα ότι εξάγει σεξουαλικούς εργάτες. Και επί πλέον, οι χώρες προέλευσης βρίσκονται σε κατάσταση φοβερής φτώχειας. Ο συνδυασμός φτώχειας, συγκέντρωσης του πληθυσμού στις πόλεις και πίεσης του υπερπληθυσμού δημιουργούν μια κατάσταση που, όπως παρατήρησε και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, στην πραγματικότητα παρουσιάζει ελάχιστη διαφορά ανάμεσα στις διάφορες μορφές εκμετάλλευσης. Υπάρχει η μετανάστευση, που δεν είναι πραγματικά εκουσία, με συμβόλαια εργασίας-"μαϊμούδες", υπάρχει η εκμετάλλευση του μετανά-

στη-εργάτη, που πολλές φορές δεν εισπράττει καν τον μισθό του, που εργάζεται κάτω από συνθήκες αληθινής δουλείας. Καταλαβαίνει λοιπόν κανείς πώς μπορούν σιγά-σιγά να γλιστρήσουν από την παράνομη μετανάστευση στην πορνεία.

Τί κάνουμε λοιπόν σε διεθνές επίπεδο, αφού διαπιστώνουμε ότι οι εθνικές νομοθεσίες μας, ακόμη κι αν τις εσकुχνίζουμε, δεν είναι επαρκείς, στην πραγματικότητα, να εξαφανίσουν το φαινόμενο, αφού πρόκειται για μια εγκληματική ενέργεια που γίνεται σε διεθνές επίπεδο; Αλλά υπάρχει από καιρό ένα οπλοστάσιο κειμένων που καλύπτει το διεθνές επίπεδο!

Υπάρχει η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών που χρονολογείται από το 1949, αλλά σας λέω αμέσως ότι πρόκειται για ένα κείμενο αδύναμο από πολιτική άποψη, γιατί έχει κυρωθεί από ελάχιστες χώρες. Αλλά και οι περισσότερες χώρες προέλευσης των γυναικών αυτών δεν έχουν επικυρώσει αυτή τη σύμβαση.

Κατά δεύτερο λόγο, οι ιδέες που υπάρχουν σ' αυτό το κείμενο των Ηνωμένων Εθνών είναι εξαιρετικά συγκεχυμένες. Αναφέρονται στα δικαιώματα του ανθρώπου, αλλά συγχρόνως αναφέρονται σε αντιλήψεις σχεδόν βικτωριανές –όπως λόγου χάρη η ανάγκη διακανονισμού της πορνείας, καθώς η πορνεία είναι αναγκάιο κακό στην κοινωνία (αυτό λέει περίπου)– και υπάρχουν παρατηρήσεις που αφορούν στην προστασία της υγείας του πελάτη, της οικογενειακής ασφάλειας κ.λπ. Καταλαβαίνετε λοιπόν ότι, στην πραγματικότητα, πρόκειται για μια σύμβαση που δεν εφαρμόστηκε ποτέ πραγματικά, αφού μάλιστα δεν υπάρχει σύστημα παρακολούθησης. Η σύμβαση ζητάει κάτι εξαιρετικά αδύνατο. Ζητάει από τα κράτη-μέλη να κάνουν ετήσιες αναφορές. Είναι όμως φανερό ότι, αν τα κράτη δεν έχουν συνειδητοποιήσει το πρόβλημα, δεν πρόκειται να κάνουν αναφορά ούτε να περιγράψουν το φαινόμενο.

Επίσης, τα Ηνωμένα Έθνη έχουν

συστήσει μια ομάδα εργασίας για τις σύγχρονες μορφές δουλείας και ένα ταμείο προαιρετικής εισφοράς. Είναι χαρακτηριστικό ότι αυτό το προαιρετικό ταμείο δεν έχει ποτέ αρκετά χρήματα, για να οργανώσει την παραμικρή δραστηριότητα, εκτός από το να συντηρεί μια γραμματεία και να κάνει μια μόνο ετήσια έκθεση. Δεν μπόρεσε ποτέ να κάνει μια επιτόπια έρευνα, να παρέμβει κ.λπ.

Ένα άλλο κείμενο που θα μπορούσε ίσως κανείς να αναφέρει είναι η Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε μορφής Διάκρισης εναντίον των Γυναικών (Ηνωμένα Έθνη, 1979). Ιδού ένα κείμενο που είναι πολύ πιο ισχυρό, αφού έχει επικυρωθεί από τα περισσότερα κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών. Αλλά κι αυτό το κείμενο έχει αδυναμίες σε ό,τι αφορά τις αντιλήψεις, και εξαρτάται, και πάλι, από τις εθνικές στατιστικές για την υλοποίηση αυτής της σύμβασης. Για μια ακόμη φορά, η εφαρμογή του εξαρτάται από τη συνειδητοποίηση σε εθνικό επίπεδο. Τα κράτη που κάνουν «εξαγωγή» – αν μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει αυτή την έκφραση – αυτού του τύπου των θυμάτων, δεν έχουν συνείδηση του προβλήματος ή δεν θέλουν να το αναφέρουν.

Υπάρχει και το πρόσφατο κείμενο των Ηνωμένων Εθνών του 1992, που είναι πολύ πιο σύγχρονο, αλλά που δεν αποτελεί παρά μια σύσταση. Είναι ένα κείμενο με πολύ πιο σύγχρονες αντιλήψεις, με καλή ανάλυση, το οποίο αναφέρει, ανάμεσα σε άλλα, όλα τα στοιχεία που συνιστούν την εγκληματική ενέργεια. Μόνο που δεν υπάρχει πραγματική εφαρμογή σ' αυτή τη σύσταση.

Στη συνέχεια, εναποθέσαμε όλες τις ελπίδες μας στη Διάσκεψη της Βιέννης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το 1993. Υπάρχει πράγματι μια αναφορά στην εμπορία γυναικών που συνδέεται με τη βία και την παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Αυτή η αντίληψη της βίας είναι κάτι το εντελώς πρόσφατο. Θεωρείται ότι ασκεείται βία στο θύμα, στην πόρνη,

όταν την ξεριζώνουν από το περιβάλλον της με ψεύτικες υποσχέσεις και την εξαναγκάζουν, χωρίς τη θέλησή της, σε τέτοιες δραστηριότητες.

Τέλος, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ECOSOC), το 1994, έκανε ακόμη ένα βήμα. Βλέπετε ότι γίνονται βήματα, για να διαπιστωθεί κατόπιν ότι δεν είναι αρκετά, και στην επόμενη συνάντηση το θέμα ξανάρχεται στο τραπέζι των συζητήσεων. Δεν είναι συνηθισμένο να επανέρχονται τα Ηνωμένα Έθνη σ' ένα θέμα κάθε χρόνο ή κάθε δύο χρόνια. Αυτό γίνεται, επειδή η απάντηση που δίνεται δεν είναι ικανοποιητική. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συγκέντρωσε λοιπόν τον Ιανουάριο του 1994 μια ομάδα εμπειρογνομόνων στα γυναικεία θέματα, που επικεντρώθηκε και πάλι στη σημασία αυτού του προβλήματος.

Κατόπιν περιμέναμε την Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών του Πεκίνου, που παρουσίασε, δυστυχώς, δύο απόψεις. Η πρώτη άποψη ήταν μια επιβεβαίωση της γενικής αγανάκτησης: Συμφώνησαν ότι αυτό που γίνεται είναι σκανδαλώδες, ότι πρόκειται για μια εξαιρετικά σημαντική εγκληματική ενέργεια κι ότι πρέπει να γίνει κάτι... Κι έπειτα η διάσκεψη περιπλανήθηκε σ' ένα κυκεώνα ιδεών. Πρέπει να νομοθετηθεί το πρόβλημα της πορνείας, ποια είναι η σημασία της πορνείας σε μια κοινωνία φτώχειας κ.λπ. Αυτό που επακολούθησε ήταν να αναθέσουν την όλη υπόθεση στον ειδικό εισηγητή για τα θέματα βίας, που ανήκει στην Υποεπιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών.

Πάντως, συμφώνησαν όλοι – και αυτό είναι θετικό – ότι πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα. Υπήρξε ομοφωνία ότι τα υπάρχοντα κείμενα των Ηνωμένων Εθνών δεν καλύπτουν το πρόβλημα. Λογικά λοιπόν στο επόμενο βήμα θα έπρεπε να ψηφιστεί μια απόφαση που θα ζητούσε από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών να αναθεωρήσει τα υπάρχοντα κείμενα, να τα εκσυγχρονίσει, να τα κάνει εφαρμόσιμα. Κι όμως δεν έγινε κάτι

τέτοιο. Ανέθεσαν την όλη υπόθεση σ' ένα κατώτερο όργανο, και μάλιστα σ' έναν εισηγητή που πρέπει να ασχοληθεί με το βιασμό ως έγκλημα πολέμου και άλλα τέτοια προβλήματα για τα οποία δεν βρίσκουν λύση.

Θα ήθελα εδώ ν' ανοίξω μια παρένθεση και να τονίσω ότι κυρίως γυναίκες ασχολούνται με αυτό το πρόβλημα και ελάχιστοι άνδρες. Οι γυναίκες οργανώσεις, γυναίκα επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έφεραν το θέμα στο προσκήνιο. Περιμένω ακόμη να δω την πρώτη διάσκεψη ανδρών νομικών, την πρώτη εναρκτήρια ομιλία που το θέμα αυτό θα το χειριζόταν ένας άνδρας. Έλεγα λοιπόν ότι οι γυναίκες που ασχολούνται με το θέμα είναι απελπισμένες μετά το Συνέδριο του Πεκίνου, γιατί κατάλαβαν ότι η κατάσταση σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών βρίσκεται σε αδιέξοδο. Όχι μόνο για λόγους αντιλήψεων, αλλά γιατί πίσω απ' αυτές τις αντιλήψεις υπάρχει ένα πολιτισμικό και θρησκευτικό υπόβαθρο. Υπάρχουν επίσης οι γεωπολιτικές αντιλήψεις. Υπάρχουν οι διαφορές αντιλήψεων ανάμεσα στις ηπείρους και, καθώς δεν υπήρχε στην πραγματικότητα ένα κράτος ή ένας πολιτικός συνασπισμός να το ζητήσει, παρά μόνο οι γυναίκες –κι ας αποτελούν τη μισή ανθρωπότητα– η κατάσταση έχει και πάλι βρεθεί σε αδιέξοδο.

Σ' αυτό το σημείο ακριβώς, η Ευρωπαϊκή Ένωση πήρε τη σκυτάλη. Αρχικά με μια Σύσταση στα πλαίσια της Βελγικής Προεδρίας, σε επίπεδο Συμβουλίου Υπουργών. Κατόπιν, με την πρωτοβουλία της Επιτρόπου Anita Gradin και, συγχρόνως, από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Και το Συμβούλιο της Ευρώπης μας δίνει κάποια ελπίδα. Όπως αναφέρθηκε, υπάρχει μια ευρωπαϊκή σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Γιατί, λοιπόν, να μη ζητήσουμε από το Συμβούλιο της Ευρώπης να προωθήσει μια σύμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο; Ας μη ξεχνούμε ότι στο Συμβούλιο της Ευρώπης συμπεριλαμβάνονται ως μέλη και κράτη της Ανατολικής Ευρώπης, που

μας αφορούν επίσης. Γιατί αυτό το πρόβλημα, που ήταν ήδη περίπλοκο, όπως σας εξήγησα, έχει γίνει ακόμη πιο σύνθετο. Πρέπει τώρα να αποδείξουμε – όταν πρόκειται για εμπόριο – την πράξη αυτή ανάμεσα σε κράτη που δεν απέχουν ούτε είκοσι χιλιόμετρα μεταξύ τους, όπως η Τσεχοσλοβακία και η Αυστρία ή το Λουξεμβούργο και το Βέλγιο, κράτη στα οποία δεν απαιτείται καν διαβατήριο για να τα διασχίσεις. Δεν μπορούμε πια να πούμε ότι πρόκειται για παράνομη μετανάστευση. Δεν μπορούμε πια να πούμε ότι υπάρχει απάτη σ' ένα συμβόλαιο εργασίας, γιατί υπάρχουν οι τουριστικές θεωρήσεις των διαβατηρίων. Σας μίλησα προηγουμένως π.χ. για τα reer-show, όπου δεν μπορούμε καν ν' αποδείξουμε ότι υπάρχει σωματική επαφή ανάμεσα στους πελάτες και στην πόρνη. Όλα γίνονται πολύ πιο σύνθετα και απαιτούν, αληθινά, μια πολιτική βούληση εκ μέρους των νομικών και των δικαστών. Χρειαζόμαστε τους νομικούς, για να προτείνουν κείμενα τα οποία να καλύπτουν πραγματικά όλη αυτή την περιπλοκότητα του θέματος. Χρειαζόμαστε δικαστές οι οποίοι δεν θα επιδιώκουν την εύκολη λύση να καταδικάζουν τους σωματεμπόρους δήθεν για εμπόριο ναρκωτικών ή για ξέπλυμα χρημάτων, αλλά θα τους καταδικάζουν αληθινά για το έγκλημα της εμπορίας των γυναικών.

Είμαστε, λοιπόν, πολύ ευτυχείς που η Συνθήκη του Μάαστριχτ, στον τρίτο πυλώνα, ενθαρρύνει τη δικαστική και αστυνομική συνεργασία. Και πιστεύω ότι, ακολουθώντας αυτά τα διαφορετικά μονοπάτια που ανοίγονται στο επίπεδο του Συμβουλίου της Ευρώπης, της δυνατότητας για ένα νέο νομικό διεθνές κείμενο, της συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, τέλος, της δημιουργίας μιας κοινωνικής πολιτικής πρόληψης σε κάθε κράτος μέλος, θα μπορέσουμε ίσως να σταματήσουμε την αυξανόμενη πορεία αυτού του φαινομένου. Δεν έχει γίνει μόνο περισσότερο ορατό, αλλά, στην πραγματικότητα, έχει αυξηθεί. Κι αυτό οφείλεται στην οικονομική κρίση, στην πολιτική αστάθεια που υπάρχει ακόμη και στο εσωτερικό της Ευρώπης. Και τέλος, ίσως να οφείλεται, όπως είπατε κι εσείς, στο γεγονός ότι ζούμε σε μια κοινωνία στην οποία επικρατεί το εμπόριο, όπου όλα αγοράζονται, ακόμη και οι ανθρώπινες υπάρξεις.

---

* Η καθηγήτρια Marijke Hemel-donck είναι επίτιμο μέλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

